

Cathrine Ek
Kommunekolog
cathrine.ek@trelleborg.se

Naturplan Trelleborg för stad och landsbygd 2020–2030 Årsrapport 2021

Sammanfattning

Trelleborgs kommun påbörjade arbetet med att ta fram en Grönplan under 2017. Projektet finansierades till 50 % av statliga LONA medel. Arbetet intensifierades under åren 2018 och 2019 då planen färdigställdes men nu under namnet Naturplan i stället. Naturplanen antogs av Kommunfullmäktige den 19 oktober 2020 och handlingsplanen med 45 åtgärder skall följas upp årligen. 2025 ska planen ses över och eventuellt revideras.

Syftet med planen är att ge en överblick över Trelleborgs kommuns grönstruktur och presentera en önskvärd utveckling av grönstrukturen. Planen är tänkt att utgöra ett kunskapsunderlag för politiker, tjänstepersoner och allmänhet och användas aktivt i samhällsplaneringen för att bevara, stärka och utveckla den gröna infrastrukturen.

Den första uppföljning som görs är för 2021. Cirka hälften av de utpekade åtgärderna har påbörjats, pågår eller är till viss del genomförda.

Framför oss ligger också ett fortsatt arbete med att förbättra förutsättningarna för biologisk mångfald på land och i vatten samt utveckla rekreativsmöjligheterna längs våra åar.

Bakgrund

Trelleborgs kommun har arbetat strategiskt med värdefulla naturområden sedan mitten av 90-talet. 2010 antogs kommunens första naturvårdsplan med namn Natur- & kulturmiljöplan. Samhällsbyggnadsnämnden beslutade att komplettera N&K planen med en Grönplan 2016. Planens inriktning ändrades något på slutet liksom planens namn som blev Naturplan Trelleborg för stad och landsbygd.

Syfte

Grönplanen är ett centralt verktyg för att bevara och utveckla grönstrukturen och ekosystemtjänsterna i planering, byggande och förvaltning. Grönplanen kan både vara ett planeringsunderlag för den fysiska planeringen och en handlingsplan som preciserar kommunens arbete med grönstruktur, grönska och ekosystemtjänster. Framtagandet gjordes tvärsektoriellt och själva framtagandet utgjorde en viktig process för förankring och förståelse för gröna värden.

Hur planen togs fram

Arbetet med att ta fram planen har bedrivits förvaltnings- och föreningsövergripande under ledning av dåvarande vikarierande kommunekolog. I workshops har utsedda tjänstepersoner och personer från olika intresseorganisationer gemensamt tagit fram åtgärder och indikatorer. Planen är antagen av Kommunfullmäktige.

Naturplanens innehåll

Planen består av två delar:

- Del 1 - Ett samlat kunskapsunderlag
- Del 2 – En handlingsplan med åtgärder och indikatorer. Åtgärder samt vilka som är ansvariga för att genomföra dem. Åtgärderna sorteras in i **fem målbilder**:
 - 1) Kommuninvånarna ska ha god tillgång till gröna och blå områden som möjliggör rekreation, delaktighet, god hälsa och livskvalitet
 - 2) Trelleborgs kommun ska utveckla den grönbå strukturen för att skapa ett säkert, motståndskraftigt och attraktivt samhälle
 - 3) Trelleborgs kommun ska säkerställa en hållbar förvaltning av vatten för att bevara, skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem
 - 4) Trelleborgs kommun ska ha livskraftiga marina miljöer och havets ekosystemtjänster ska bevaras och utvecklas på ett hållbart sätt
 - 5) Trelleborgs kommun ska skydda och främja biologisk mångfald för att säkerställa motståndskraftiga och anpassningsbara landbaserade ekosystem

Uppföljning

Alltsedan planens antagande 2020 har Trelleborgs kommun arbetat med genomförande av åtgärderna. I denna **årsrapport 2021** har genomförande av de 45 åtgärderna i planen följts upp. De utpekade ansvariga förvaltningarna har fått bedöma status på åtgärdernas genomförande utifrån följande variabler:

- **E = ej påbörjad,**
- **P = påbörjad,**
- **H = genomfört till hälften eller mer,**
- **G = genomförd helt/pågår kontinuerligt.**
- **"Ej relevant",** i de fall som teknisk utveckling, organisatoriska förändringar eller andra faktorer påverkat genomförandet.

Ansvaret för åtgärdernas genomförande fördelades på kommunorganisationens förvaltningar.

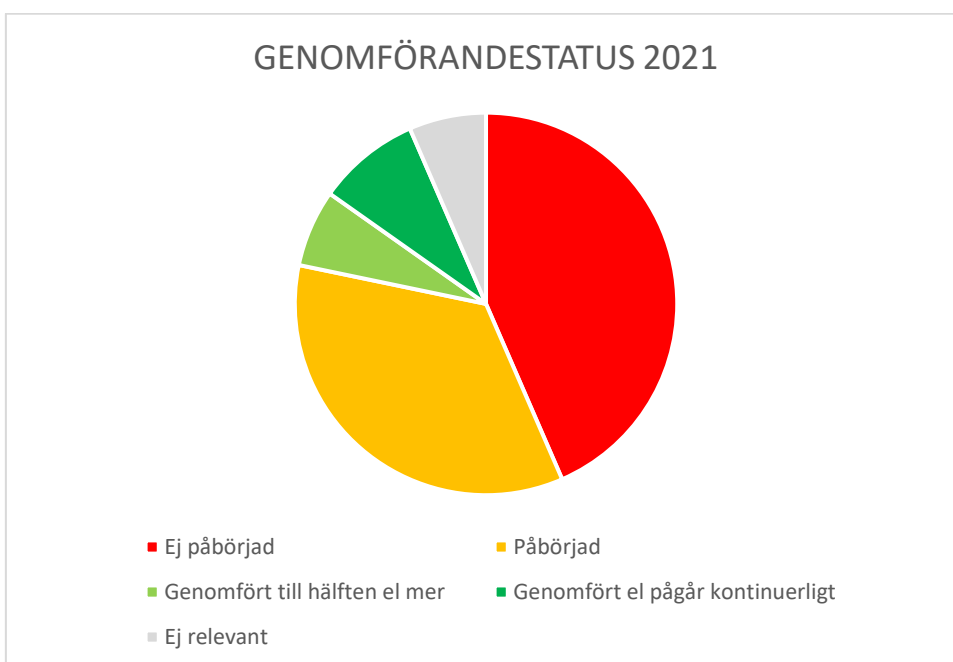
Svaren redovisas i **Bilaga: Naturplan årlig redovisning 2021, Excel**.

Resultat

Uppföljningen visar att drygt hälften av de utpekade åtgärderna har påbörjats, genomförts till hälften eller så pågår de kontinuerligt. 43 procent av åtgärderna är ännu inte påbörjade och några är inte längre relevanta.

Uppföljningen av åtgärdernas genomförandestatus visas i Figur 1. Den visar följande resultat:

- 9 procent (4 st) är **helt genomförda eller pågår kontinuerligt**.
- 7 procent (3 st) är **genomförda till hälften** eller mer.
- 35 procent (16 st) av åtgärderna är **påbörjade**.
- 43 procent (20 st) är **ännu inte påbörjade**.
- 7 procent (3 st) av åtgärderna är **inte längre relevanta** att genomföra.

Figur 1: Genomförandestatus 2021 för åtgärderna i Naturplan Trelleborg för stad och landsbygd.

Helt genomförda åtgärder eller pågår kontinuerligt

Inga åtgärder är helt genomförda och det är få som kommer att bli det. Däremot **kommer flera åtgärder att pågå kontinuerligt framöver**. Dessa 4 åtgärder pågår kontinuerligt just nu:

- De **skyddade områdenas informationsskyltar** ska inventeras och kompletteras. Ett arbete som ständigt pågår.
- **Statusen i kommunens samtliga vattendrag** som räknas som vattenförekomst (4 st) provtas kontinuerligt av Sydvästra Skånes Vattenråd.
- **Våtmarker ska anläggas i anslutning till vattendrag** med sämre status. Arbetet pågår både inom SSV, kommunen och de två ekonomiska föreningarna för Tullstorpsån och Ståstorpsån.

- **Öka antalet våtmarker och andra funktioner som reducerar näringsbelastningen till havet** Se punkten ovan.

Ej påbörjade åtgärder

Att särskilt lyfta även åtgärder som inte alls är påbörjade är viktigt för att förflytta arbetet framåt. Att åtgärder inte alls är påbörjade kan ha flera olika förklaringar. En förklaring kan vara att det tog ganska lång tid (ca 1 år) mellan att planen var färdigskriven tills den blev beslutad i Kommunfullmäktige. Planen reviderades dessutom politiskt av kommunstyrelsens ordförande och till det följde en omorganisation med splittring av Hållbarhetsavdelningen och att marinbiologtjänsten togs bort.

Bland de 20 åtgärder som **inte alls är påbörjade** återfinns bland annat följande 6 åtgärder:

- **Öka de biologiska värdena i tätorternas grönområden** En mycket viktig åtgärd som bör inledas i projektform för att få en effektiv start. Troligen ansöks om LONA-medel inför 2023.
- **Information om kommunens skyddade områden ska finnas tillgänglig på olika språk**
- **Ta fram riktlinjer för hantering av träd i offentliga miljöer**
- **Skydda alla kommunens marina grunda bottnar** Marinbiolog saknas.
- **Ett GIS-skikt som visar förekomst av känsliga bottnar ska tas fram** är inte påbörjat och kan inte genomföras på grund av att marinbiologisk kompetens numera saknas.
- **Minst en småbåtshamn och tre stränder ska uppfylla kraven motsvarande blå flagg** Marinbiolog saknas

Pågående åtgärder som är särskilt viktiga att nämna

Ta fram utflyktsguider till några naturområden: Ett filmprojekt (LONA) som presenterar kommunens natur och kulturmiljöer och syftar till att via korta filmer sprida kunskap och informera om värdefulla natur- och kulturmiljöer i Trelleborgs kommun. En interaktiv karta över kommunens natur och kulturmiljöer togs fram inom Naturplansprojektet och finns på kommunens hemsida.

Årliga insatser ska utföras avseende jätteloka, parkslide och vresros. Välbesökta grönområden samt kusten ska prioriteras. LONA projekt om borttagande av vresros pågår längs kusten. Under 2022 ska det fysiska arbetet ta fart. I Smygekärr har ett projekt startats för att bekämpa ett mindre bestånd av parkslide.

Förslag till fortsatt genomförande under 2022 och framåt

För att nå i mål till 2023 eller komma ytterligare en bit mot genomförandet av de mest angelägna av planens åtgärder, föreslås fokus på följande:

- Samtliga åtgärder som bedömts **Ej relevanta/Vilande** går igenom på nytt och tas eventuellt bort i det fortsatta arbetet. Vissa åtgärder kan även slås ihop då de är väldigt lika.

Målbild 1, Kommuninvånarna ska ha god tillgång till gröna och blå områden som möjliggör rekreation, delaktighet, god hälsa och livskvalitet. Nedan åtgärder föreslås genomföras som studentarbete:

- Kartlägg kommuninvånarnas tillgång till grönområden
- Inventera de grönområden som ligger inom 300 meters gångavstånd från förskola avseende rekreativvärden och grönpedagogik.

Målbild 2, Trelleborgs kommun ska utveckla den grönblå strukturen för att skapa ett säkert, motståndskraftigt och attraktivt samhälle. Förslagsvis hanteras följande åtgärder i den Skyfallsplan som ska tas fram med start 2022.

- **Identifiera betydelsefulla områden och dess volym** för att öka antalet översvämningsbara ytor i offentlig miljö.
- **Ta fram en strukturplan för placering av dagvattendammar**
- **Multifunktionsdammar som inkluderar vattenfördröjning och rening ska anläggas.**

Målbild 3: Trelleborgs kommun ska säkerställa en hållbar förvaltning av vatten för att bevara, skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem

- Våtmarker ska anläggas i anslutning till vattendrag med sämre status

Målbild 4. Trelleborgs kommun ska ha livskraftiga marina miljöer och havets ekosystemtjänster ska bevaras och utvecklas på ett hållbart sätt.

- Vilande p g a avsaknad av marinbiolog.

Målbild 5. Trelleborgs kommun ska skydda och främja biologisk mångfald för att säkerställa motståndskraftiga och anpassningsbara landbaserade ekosystem. Nedan åtgärd föreslås ingå i ett studentarbete.

- Kartlägga befintliga gröna stråk och korridorer i kommunen.